

**Raport în urma vizitei de monitorizare
în Centrul de Plasament pentru Copii cu Handicap Sever
Toplița**

Echipa: **Roxana Mărcoiu (reprezentant organizație beneficiari), Horațiu Rusu (jurist) și Mugur Frățilă (psiholog)**

Data: **de 31 octombrie 2014,**

Vizita de monitorizare a avut loc între **orele 12:30 – 16:00**

Localitatea: **Toplița, jud. Harghita**

1. Informații generale

Denumirea completă a instituției	Centrul de Plasament pentru Copii cu Handicap Sever Toplița		
Adresa	Str. Victor Babeș, nr. 8, Toplița		
Șef de Centru	Șeful de centru nu se afla în unitate la data vizitei de monitorizare, însă a fost anunțat de prezența monitorilor CRJ.		
Număr de telefon			
Personalul cu care se discută	Păun Daniela (asistent social), Blaga Mirela (asistent medical) și Tăslăuan Felicia (psiholog).		
Tipul instituției	Centru de plasament pentru copii cu handicap sever		
Capacitatea (nr. locuri)	30		
Nr. locuri efectiv ocupate	30 prezenți la data vizitei de monitorizare		
Beneficiari în funcție de gen	M 12	F 18	
Beneficiari pe vârste	1-2 ani: 1; 3-6 ani: 1; 7-9 ani: 4; 10-13 ani: 2; 14-16 ani: 6; ≥ 18 ani: 16		
Beneficiari per tip de dizabilitate	Grav: 27	Accentuat: 3	Mediu: -
	4 dintre copii nu sunt transportabili. Două fete în vârstă de aproximativ 8 ani sunt imobilizate la pat și alimentate cu o sondă (doar mâncare lichidă).		

Pe perioada vizitei de monitorizare nu a fost permisă fotografierea.

Mai există un centru similar în județ la Cristuru Secuiesc unde sunt găzduiți 35-36 de beneficiari. De asemenea tinerii care părăsesc centrul de la Tulgheș ajung în centre pentru adulți: CRRN Tulgheș, CIA Gheorghieni sau CIA Frumoasa.

Personalul centrului

În centru nu există angajat kinetoterapeut. Programul de lucru este de 12 cu 24; 3 persoane/ tură care asigură îngrijirea beneficiarilor (asistente și îngrijitoare; în timpul zilei acestora li se adaugă psihologul și asistentul social); în zilele de weekend sunt prezenți doar îngrijitori. Pe timpul nopții rămân în centru doar 1 asistentă și o îngrijitoare.

Nu există o formare specială pentru angajați în domeniul dezabilităților. În general cursurile la care participă membrii personalului sunt organizate de DGASPC. Exemple de tematică de curs la care au participat: ”Calitatea serviciilor sociale”, ”Alimentație sănătoasă”, ”Managementul conflictului”, ”Arta de a mișca pacientul”.

Organigrama Centrului are 23 de posturi acoperite în integralitate.

- 6 asistente medicale
- 6 infirmiere
- 1 psiholog
- 1 educator
- 2 îngrijitori curățenie (1 spalatorie, 1 personal de curățenie)
- 2 bucătari
- 1 administrator
- 1 muncitor necalificat
- 1 contabil
- 1 șef de centru
- 1 asistent social

Beneficiari.

În anul 2001 Centrul din Toplița s-a transformat dintr-un „Leagăn pentru copii” fără dizabilități într-un Centru pentru copii cu dizabilități. Majoritatea beneficiarilor centrului (un procent estimativ de 70%) a provenit la acea dată de la Spitalul de psihiatrie Tulgheș. Conform afirmațiilor asistentei sociale 2-3 beneficiari ai Centrului au provenit din familie și alți 2-3 au fost copii abandonați în spital la naștere.

La data vizitei cel mai mic beneficiar avea doi ani (Sabina – abandonată în spital la naștere) iar cel mai în vârstă beneficiar avea 27 ani (Istvan). Niciunul dintre cei 30 de beneficiari nu sunt școlarizați.

Structura de vârstă a beneficiarilor la data vizitei:

Grupa de vârstă	Număr beneficiari
1-2 ani	1

3-6 ani	1
7-9 ani	4
10-13 ani	2
14-17 ani	6
≥ 18	16

Evoluția numărului de beneficiari în Centru

2010	<ul style="list-style-type: none"> - 1 externare prin plecare către asistent maternal; există o o sentință civilă; tânărul cu deficiență severă de vedere, fără retard. În prezent tânărul merge la școală și nu este încadrat ca având dizabilitate mintală. - 1 externare către familia lărgită (a rămas în grija acestora) - 2 decese
2011	<ul style="list-style-type: none"> - 1 transfer către CIA Gheorghieni - 2 internări – proveniența din Spitalul Odorheiu Secuiesc - Nu au existat decese
2012	<ul style="list-style-type: none"> - 3 internări: 1 beneficiar venit din asistență maternală (prin plasament în regim de urgență și apoi sentință civilă ca urmare a refuzului asistentului maternal de a mai continua plasamentul); 2 beneficiari proveniți din spital (Spitalele din Odorheiu Secuiesc și din Miercurea Ciuc); - 3 decese
2013	<ul style="list-style-type: none"> - În acest an nu au existat plecări din centru și nici noi internări
2014	<ul style="list-style-type: none"> - 1 tânăr a plecat spre CRRN Tulgheș – la vârsta de 29 de ani - 1 tânăr a fost internat după ce anterior fusese plasat la bunicii săi (Istvan zis Pisteu în vârstă de 13 ani)

Tinerii internați la Centrul din Toplița provin fie din familii, ca urmare a abandonului în spitale, fie ca urmare a încetării plasamentului la asistentul maternal. În ultimii ani un singur copil a plecat către un asistent maternal. Majoritatea plecărilor din centru au loc fie ca urmare a decesului, fie ca urmare a transferului către un centru de adulți. Conform declarațiilor

personalului, toate decesele beneficiarilor centrului au survenit în cadrul spitalelor (Spitalul Toplița) unde au fost internați pentru îngrijiri medicale. De asemenea, în ultimii 14 ani ar fi existat un număr de aproximativ 17 decese conform afirmațiilor asistentului social Daniela Păun.

La data vizitei 16 dintre beneficiari aveau vârste de peste 18 ani. Cu toate că nu urmează nicio formă de școlarizare, aceștia sunt menținuți în centrul pentru copii cu dizabilități datorită faptului că nu există locuri în centrele pentru adulți. Continuarea plasamentului în Centru după împlinirea vârstei de 18 ani este dispusă prin hotărâre a Comisiei pentru Protecția Copilului a CJ Harghita care dispune „menținerea plasamentului la Centrul de plasament pentru copii cu handicap sever Toplița până la posibilitatea internării într-o instituție pentru adulți cu nevoi speciale”. Internarea într-un centru pentru adulți apare drept singura soluție pentru beneficiarii care împlinesc vârsta de 18 ani.

Activități educative și recreative

Programul beneficiarilor:

- 07:30 trezirea și igiena corporală
- 08:00 micul dejun
- 08:30 -12:30 activități educativ recreative
- 12:30 prânz
- Program de somn aproximativ 2 ore
- 16:00 – 19:00 activități educativ recreative
- 19:00 – cina
- Vizionare TV

Activitățile desfășurate cu beneficiarii de către personalul instituției cuprind petrecerea timpului în curtea centrului (aproape zilnic), unde este amenajat un loc de joacă; ieșiri în parcul din fața Centrului, ședințe de masaj pentru copii imobilizați, vizionare TV, activități practice gospodărești - un program de dezvoltare a deprinderilor de viață independentă (alimentație, igienă corporală, îmbrăcare, încălțare, împachetarea hainelor, etc), activități de terapie ocupațională susținute de psihologul centrului, precum și activități desfășurate cu persoane din exteriorul Centrului, în special cu elevi, în contextul unor proiecte și protocoale de colaborare.

Cabinetul psihologului este accesibil copiilor, deține jocuri, jucării, culori și cărți de colorat, în general diverse materiale utilizate în programele de terapie, abilitare, reabilitare, educaționale sau de recreere cu beneficiarii.

Planuri pentru beneficiari

În PIP sunt înregistrate doar obiective generale, fără a putea fi identificați indicatori măsurabili periodic, în vederea atingerii obiectivelor generale: recuperarea, integrarea/reintegrarea în mediul familial și în societate. PIP și PIS sunt realizate de către personalul centrului (psiholog, asistent social, asistent medical). Din discuțiile purtate cu personalul Centrului reiese că, în mod nefiresc și paradoxal, personalul desfășoară numeroase activități personalizate, adaptate beneficiarilor, care răspund nevoilor acestora, însă aceste informații nu se regăsesc în planurile individuale. Explicația are legătură cu timpul necesar înregistrării și completării tuturor documentelor aferente, timp excesiv care ar fi consumat în detrimentul desfășurării activităților cu copiii.

Pentru toți beneficiarii există un singur manager de caz la nivelul SEC – Santa Deak Aletta, care are sediul la Miercurea Ciuc. Ca responsabil de caz acționează asistentul social. Managerul de caz nu are decât o întâlnire anuală cu beneficiarii, atunci când se realizează evaluarea anuală de către medicul specialist neuropsihiatrie infantilă.

Condiții de cazare în instituție (cazare și hrană)

Centrul dispune de o curte (în care este amenajat loc de joacă pentru copii). În clădirea Centrului există 8 dormitoare (cu 2 și 4 paturi), grupuri sanitare pentru fete și pentru băieți (cabine de duș, chiuvete, vase wc cu paravan între ele, apă caldă pe tot parcursul săptămânii), cabinet psihologic. Pe pereții holului de la parterul clădirii sunt afișate organigrama, schema de personal, diplome ale copiilor primite la diferite concursuri, panouri cu fotografii ale acestora de la diverse activități. 7 dintre cele 8 dormitoare se află la etaj unde se poate ajunge doar urcând pe scări. Etajul de sus este închis cu o ușă și încuiat.

Centrul deține o sală de mese (6 mese, scaune, dulapuri, chiuvetă), bucătărie, magazii alimentare. Conform declarațiilor personalului, proviziile de hrană sunt comandate pentru cel mult 30 de zile. Hrana este adusă în centru de reprezentanți ai firmelor cu care DGASPC are contracte. Alimentele sunt păstrate în frigider separate (ouă, lactate, mezeluri, legume și carne). Toate produsele alimentare verificate erau în termen de garanție.

Conform unei hotărâri a CJ Harghita, suma alocată pentru hrană este de 10 lei/zi/beneficiar. La data vizitei meniul copiilor era: mic dejun – pâine, unt, salam, ceai cu lămâie; prânz: ciorbă de fasole cu costiță și mamaliguță cu brânză.

Capacitatea juridică a beneficiarilor

La data vizitei de monitorizare, în Centru erau prezenți 14 minori și 16 adulți. Niciunul dintre aceștia nu a fost pus sub interdicție.

Pentru cei 14 minori drepturile părintești erau exercitate astfel (conform datelor existente în dosar):

- 9 copii erau internați ca urmare a unei decizii a Comisiei DGASPC. Pentru aceștia se menține exercitarea drepturilor părintești de către părinții;
- 2 copii au ajuns în centru ca urmare a unei decizii a instanței prin care se menține exercitarea drepturilor părintești de către părinții acestora;
- pentru un copil a fost încredințată exercitarea drepturilor părintești prin sentință civilă directorului DGASPC;
- pentru un copil drepturile părintești sunt exercitate de către șeful Centrului din Tulgheș.
- pentru un copil a fost încredințată exercitarea drepturilor părintești, prin sentință civilă, președintelui CJ Harghita. Acesta nu menține o relație nemijlocită cu beneficiarul, prin dispoziția nr.1093/2011a președintelui CJ Harghita arătându-se: *„Se încredințează domnul Elekes Zoltan director general al DSGASPC Harghita, ca prin d-na asistent social Paun Daniela din cadrul Centrului de plasament pentru copii cu handicap sever Toplița să efectueze demersurile și să îndeplinească actele pregătitoare necesare exercitării drepturilor și obligațiilor părintești de către Președintele Consiliului Județean Harghita privind persoana și drepturile patrimoniale ale copilului ”*. Exercițarea drepturilor părintești se realizează ca urmare a unei forme de delegare care nu este acoperită de normele legale. Nu există o nouă sentință civilă care să pună în acord exercitarea drepturilor părintești cu prevederile legale în vigoare.

Cei 16 tineri care au depășit vârsta de 18 ani au capacitate civilă de exercițiu deplină cu toate că personalul afirmă ca niciunul nu ar avea discernământ. Observațiile clinice directe ale monitorilor confirmă faptul că, din punctul de vedere al diagnosticelor, al dizabilităților intelectuale și neuromotorii și al stării clinice de fapt, mulți dintre copiii rezidenți în Centru nu dispun de capacitatea intelectuală care să susțină prezența discernământului, în sens juridic. Toți cei 16 copii au buletine de identitate, 13 dintre aceștia au domiciliul în cadrul Centrului din Toplița.

Raporturi cu mediul exterior. Relații cu familia

Beneficiarii au posibilitatea de a ieși – întotdeauna însoțiți - în curtea Centrului sau de a merge în parcul ce se află vizavi de Centru. Conform celor afirmate de către personalul Centrului

doar 6-7 copii pot ieși în același timp în parc datorită lipsei de personal. Copiii netransportabili sunt doar scoși în curte.

Annual se organizează 1-2 excursii pentru beneficiari. Acestea se desfășoară cu însoțitori (educatorul sau psihologul), mai ales la mănăstiri. Excursiile sunt finanțate prin donații. Nu toți beneficiarii participă la aceste excursii deoarece unii aceștia suferă de incontinență și există dificultăți în asigurarea igienei personale pe durata excursiei.

Annual se organizează o tabără pentru beneficiari. În anii trecuți aceștia au fost la Năvodari sau Agigea. Anul acesta nu s-au mai organizat tabere pentru beneficiari din cauza unei epidemii de scarlatină.

Doar 5 dintre beneficiarii aflați în Centru mențin relații cu familia. Unii dintre aceștia sunt vizitați lunar iar alții mai rar sau sunt sunați de către părinți. Vizitele se desfășoară în cabinetul psihologului, la parterul clădirii, sub supravegherea personalului. 25 de beneficiari nu au nici un contact cu familia. Un singur copil a avut discuții telefonice cu familia.

Centrul are parteneriate de colaborare cu școli și grădinițe din Toplița cu care derulează activități comune. De cele mai multe ori, copiii din școli vin în centru și susțin activități cu beneficiarii. Ex. de proiecte "Să ne ajutăm unii pe alții", proiect derulat cu Școala Gimnazială Lunca Bradului; "Copii fără etichete" – în urma acestui proiect elevii au realizat un film-colaj cu fotografii din timpul activităților.

Dreptul la petiționare. Constatarea abuzurilor

La nivelul Centrului există, începând cu luna mai 2013, proceduri de plângeri/reclamații precum și o procedură de raportare a abuzurilor. Anexele procedurii de raportare a abuzurilor, respectiv „fișa de sesizare a abuzului” și ghidul cu privire la această procedură se regăseau imprimare la intrarea în Centru. Cu toate acestea, din cele declarate de către personalul instituției, nu există nici un caz înregistrat în care să fi fost depusă vreo plângere/reclamație/sesizare privind existența unui abuz. De asemenea, la intrarea în centru există, pe o masă, o cutie pentru plângeri și reclamații, însă, din cele declarate de angajații instituției, nu a existat nici un caz de în care să fie introduse/extrase plângeri și sugestii din cutia respectivă.

Controale/ monitorizări anterioare

În data de 29 octombrie, cu două zile anterior vizitei noastre în Centru, a fost efectuat un control de către reprezentanții ANPH.

Îngrijiri medicale

Centrul nu are angajat medic psihiatru. Medicul specialist vine de la Miercurea Ciuc la evaluarea anuală împreună cu managerul de caz. Medicația prescrisă este distribuită de către asistentele medicale. La nevoie (ex, pentru episoade de agitație psihomotorie), unora dintre beneficiari le este prescris Diazepam. Decizia administrării acestei medicații este luată de către asistentele medicale. În cazul unuia dintre beneficiari, personalul centrului a afirmat că acesta este foarte agitat și prin urmare i se administrează zilnic Diazepam ca medicație de „liniștire”. O parte dintre beneficiarii centrului au prescrisă medicație psihotropă/neuroleptică (ex. Haloperidol).

Situațiile de criză. Conform declarațiilor asistentei medicale, în cazul episoadelor de agitație psihomotorie se aplică următoarea procedură: se încearcă liniștirea beneficiarului, acesta este scos din mediul în care se află, se vorbește calm cu el sau este însoțit la o plimbare. Dacă acesta nu se liniștește, i se administrează Diazepam injectabil.

Asistentele medicale folosesc un ”Caiet notificări pentru evenimente speciale” în care sunt notate situațiile speciale (ex. criză epilepsie, criză psihomotorie), precum și un caiet în care sunt notate evenimentele din timpul zilei, instrument care are drept scop punerea în temă a colegilor de tură, în legătură cu eventuale modificări de tratament.

Pe timpul nopții beneficiarii sunt treziți la orele 23:00 și 05:00 pentru a fi conduși la baie, având în vedere că o parte dintre ei suferă de incontinență.

23 dintre beneficiari au fișe stomatologice. Există un medic stomatolog care oferă servicii stomatologice beneficiarilor. Doi dintre aceștia au beneficiat de refacerea danturii și aproximativ 10 au lucrări stomatologice efectuate. Pentru ceilalți beneficiari este dificil a se lucra cu aceștia (declarația personalului).

Viață privată. Igienă personală

Nu există bunuri personale ale tinerilor. Nu există haine personale. Acestea se amestecă, fiind spălate împreună și distribuite copiilor. Tinerii fac baie o dată pe săptămână în mod obligatoriu sau ori de câte ori este nevoie. Centrul beneficiază și de o toaletă adaptată.

Centrul dispune de câteva fotolii rulante, dar acestea nu pot fi utilizate independent de către beneficiari datorită severității dizabilității. Centrul nu este accesibilizat din punct de vedere fizic pentru accesul persoanelor cu dizabilități fizice.

Există un singur aparat TV aflat într-unul dintre dormitoare. Nu am identificat niciun document dedicat activităților zilnice ale beneficiarilor în timpul zilei, în afară de cabinetul psihologic.

Dreptul la vot

Conform declarațiilor personalului, în Centru nu s-a votat niciodată, nefiind solicitată urna mobilă iar beneficiarii neputând să părăsească Centrul neînsoțiți. Personalul a afirmat că tinerii nu au capacitatea de a vota datorită afecțiunilor mentale severe de care suferă, și nu aveau cunoștință

că aceștia ar avea dreptul legal de a vota. În urma verificărilor efectuate s-a constatat că toți cei 13 tineri care aveau domiciliul în cadrul centrului se află pe listele electorale permanente. În absența unei prevederi legale, care să limiteze exercițiul anumitor drepturi și să sprijine exercitarea altor drepturi de către tinerii instituționalizați cu dizabilități mintale, aceștia nu pot beneficia de drepturile fundamentale recunoscute.

Recomandări

Recomandare: identificarea soluțiilor pentru asigurarea serviciilor pentru beneficiari în afara sistemului instituționalizat. Dezinstituționalizarea tinerilor aflați în acest centru și oferirea unui plan cu adevărat individualizat care să asigure dezvoltarea abilităților acestora, recuperarea și reabilitarea lor prin asigurarea măsurilor de sprijin pentru un trai în interiorul comunității. Plasamentul către asistenți maternali cu asigurarea sprijinului necesar al acestora în funcție de dizabilitățile fiecărui beneficiar.

Recomandare: modificarea inclusiv a cadrului legislativ pentru a asigura dezinstituționalizarea acestor beneficiari cu asigurarea măsurilor de sprijin adecvate.

Recomandare: se impune modificare de urgență a Codului Civil în ceea ce privește instituția interdicției judecătorești și a instituției tutelei pentru a le adapta în vederea maximizării exercițiului drepturilor fundamentale recunoscute prin Constituție și prin instrumentele internaționale, mai ales în acord cu prevederile Convenției privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități.

Recomandare: manifestarea unei atenții excepționale în prescrierea și administrarea medicației psihotrope/neuroleptice. Dublarea medicației psihotrope cu terapii complementare (psihoterapie, terapie ocupațională, ludoterapie, altele) cu scopul de a diminua sau elimina utilizarea nejustificată a substanțelor psihotrope și, de asemenea, cu scopul de a fructifica la maxim potențialul rezidual de dezvoltare, abilitare și reabilitare și integrare/reintegrare socio-familială.

Campania „Lagărele de lângă tine” este un proiect finanțat prin granturile SEE 2009 – 2014, în cadrul Fondului ONG în România. Pentru detalii accesați www.fondong.fdsc.ro

Pentru informații oficiale despre granturile SEE și norvegiene accesați www.eagrants.org

